

‘Gaat uw voorstelling te boven!’, staat er op de brochure van De Goudse Schouwburg. Zowel bij publiek als artiesten is dit theater zeer geliefd. We vroegen directeur/programmeur Nel Oskam naar haar succesformule.

De Goudse Schouwburg ligt aan de rand van het stadscentrum. Het gebouw is bijna 25 jaar oud en directeur/programmeur Nel Oskam stond letterlijk aan de wieg. “Ik loop hier al zolang rond. Ik was de bouwpastor van dit theater. Als je vanaf het allereerste begin betrokken bent, kun je accenten leggen die je belangrijk vindt. Zo vind ik sfeer heel erg belangrijk. Theater is

veel meer dan even een voorstelling bekijken en dan snel weer naar huis. Theater is op tijd binnenkomen in een gezellige ruimte en eerst een kopje goeie koffie drinken. Ons theatercafé is beroemd en bekend omdat het gezellig is. Daarom komen bezoekers en artiesten hier graag. Veel theaters hebben een mooie en chique foyer. Maar het zijn altijd hele hoge en grote

ruimtes. Nou, vind daar maar eens een knus en gezellig hoekje...dat lukt niet. Dan ben je wat verloren maar je moet je juist een beetje cozy voelen. En ik vind dat dit bij ons goed gelukt is. Ik ben nog altijd trots dat het theatercafé zo sfeervol is met een laag plafond en lampjes die je kunt dimmen. Dan creëer je een fijn sfeertje en dat nodigt mensen uit om nog lekker wat te gaan

‘Als het slecht gaat met de artiesten, gaat het ook niet goed met ons’

A woman with voluminous, curly, reddish-brown hair is seated in a theater. She is wearing a dark, textured, long-sleeved top with a cowl neck and a matching skirt. She has large green hoop earrings, a watch on her left wrist, and a ring on her right hand. The theater has red seats and dark walls with decorative wall sconces. The lighting is dramatic, highlighting her face and hair.

tekst: Anita Verheggen
fotografie: Minke Faber

Theater is veel meer dan even een voorstelling bekijken en dan snel weer naar huis

drinken, na te praten over de voorstelling en artiesten te ontmoeten. Want bijna alle artiesten komen na afloop naar het theatercafé om even onder de mensen te zijn. Het publiek vindt het fijn om vragen te stellen over de voorstelling of om de artiesten te bedanken. En wat is er leuker voor een artiest dan een compliment in ontvangst te nemen? Sfeer en gastvrijheid zijn wat mij betreft basiselementen; die móeten kloppen. Gastvrijheid zit in de genen van onze medewerkers. We hebben altijd een portier in smoking en dan voel je je al feestelijk als je binnenkomt. De kassamedewerkers, het horecapersoneel, iedereen is gastvrij en dat wordt zo gewaardeerd! Wij voegen daarmee iets toe aan de beleving van de voorstelling. We hebben goede technici en al heel lang Ria achter de bar in de artiestenfoyer. Die kent bijna iedere artiest en weet wat de meesten drinken. Dit soort dingen is belangrijk want als de artiest zich goed voelt en er zin in heeft kan dat wat uitmaken voor de voorstelling. Het is natuurlijk een combinatie van factoren. Maar ik weet zeker dat de gezelligheid na afloop van de voorstelling zeer gewaardeerd wordt door ons publiek. Ook daarom kiezen ze voor onze schouwburg.”

Trusted filter

Oskam is een bevlogen vrouw die bijna vergroeid is met haar theater. Ze is niet alleen directeur maar ook programmeur.

Zorgt de combinatie van deze functies dat een directeur sterker betrokken is bij het reilen en zeilen van het theater?

Ik weet niet of die combinatie er in het algemeen voor zorgt dat je als directeur meer betrokken bent. Ik kan alleen voor mezelf spreken. Het programmeren is veel werk maar ik vind het voeding voor de ziel. Ik zou geen directeur kunnen zijn zonder dat ik verbonden ben met wat er op het toneel gebeurt. Daarvoor doen we het allemaal. Er zijn 300 voorstellingen per jaar en alleen de jeugdtheatervoorstellingen en klassieke concerten worden door een aparte programmeur gedaan. Programmeren is fijn om te doen. Dat is de kern waar het om draait en daarom ben ik er vaak 's avonds. Ik wil weten wat ons publiek er van vindt en praat met de artiesten. Maar een gecombineerde functie is niet per se een voorwaarde voor meer betrokkenheid.

Waar let je op als je programmeert?

Als je veel ervaring hebt gaat het makkelijker: 60% van de programmering bestaat uit 'must haves'. Daar zeg je geen nee tegen. Goede muziekproducties, bekende cabaretiers en goede toneelstukken, dat is gewoon standaard. Als je de programmabrochures van verschillende theaters naast elkaar legt zie je dat er veel overeenkomsten zijn. Het mooiste zit 'm natuurlijk in dat andere stukje. Hiermee kunnen wij ons onderscheiden. Wij doen vrij veel muziek maar bewust weinig klassiek omdat we niet willen concurreren met

de prima concertzalen in Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Wel hebben we koffieconcerten en recitals want we hebben de taak om een breed publiek in aanraking te brengen met een breed aanbod. We zijn een provincietheater en bij ons moeten alle disciplines vertegenwoordigd zijn.

Het aanbod is enorm groot. Welke criteria zijn voor jou doorslaggevend bij het maken van een keuze?

Ik kijk in eerste instantie naar de inhoud. Dan kijk ik of het past binnen de gehele programmering. Er zijn voorstellingen waarvan ik weet dat de zaal niet vol loopt maar die ik wel bewust neem omdat het belangrijk is voor het evenwicht van de programmering. Alle genres moeten vertegenwoordigd zijn. Daarna kijk ik of het financieel haalbaar is. Artiesten hebben gelijk als ze zeggen dat ze hier een vrij lage garantiesoort krijgen. We hebben maar een beperkt budget en kunnen daarom geen financiële risico's nemen. Gelukkig is het meestal geen probleem: doordat onze voorstellingen over het algemeen goed bezocht worden, komen we bijna altijd ver boven de garantie uit.

Ben jij een 'trusted filter' voor jouw publiek? Vertrouwt het publiek erop dat een door jou geprogrammeerde voorstelling altijd kwaliteit heeft?

Het zou kunnen dat ik een trusted filter ben omdat ik al 30 jaar programmeer. Toen ik net begon heb ik veel geïnvesteerd in het opbouwen van een vertrouwensband met het publiek zodat ze ook de voorstellingen die ze nog niet kennen, aandurven. Ik voel me verantwoordelijk voor de kwaliteit van een voorstelling of concert, maar niet of een voorstelling bij iemand in de smaak valt. Uiteindelijk is een musicus of artiest verantwoordelijk voor de kwaliteit. Theater is live en er kunnen foutjes worden gemaakt; dat is niet erg. Maar ik word boos als artiesten op

CV Nel Oskam
Geboren in 1952 in Grave
Opleiding: autodidact; volgde diverse cursussen bij de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD) en het Theater Instituut Nederland, waaronder Podiumkunstmanagement

In 1977 werd ze beleidsmedewerker bij St. Schouwburgcomplex Gouda. Daar klom ze op tot tot directeur/programmeur (1985). In 2014 breidde de stichting uit met Cinema Gouda, een commerciële bioscoop met 6 zalen, op loopafstand van de schouwburg. Ze woont samen met haar man net buiten Gouda, in Haastrecht.

de automatische piloot overschakelen, als ze niet met hart en ziel spelen. En vergis je niet: ook dát voelt het publiek net zoals ze voelen of ze echt welkom zijn in een theater.

Steeds meer theaters worden locatieverhuurder. De artiest huurt de zaal en neemt alle financiële risico's op zich. Verhuren jullie de schouwburg ook wel eens aan artiesten?

Ja, we verhuren onze zalen volop maar alleen aan amateurgezelschappen. Ik voel me verantwoordelijk voor de inhoud van de programmering en wil een duidelijk onderscheid tussen mijn programmakeuze en de zaalverhuur. Het is van groot belang dat onze bezoekers vertrouwen hebben én houden in die programmering. Dat is niet alleen op korte termijn belangrijk, maar zeker ook op de lange termijn.

Ik begrijp wel waarom sommige theaters andere keuzes maken; het kan financieel interessant zijn want je loopt minder risico. Gelukkig is dat bij ons minder aan de orde, dankzij onze goede zaalbezetting.

Risico delen

In het theatercircuit is het gebruikelijk dat artiest en theater het financiële risico van een voorstelling delen. De artiest krijgt een garantiebedrag van het theater. Als het verwachte aantal toeschouwers hoog is, kan ook het garantiebedrag hoger zijn. Daarnaast wordt er een afspraak gemaakt over de verdeling van de recette: de z.g. partage-regeling. Artiest en theater krijgen ieder een bepaald percentage van de recette. Meestal wordt eerst de theatertoeslag (o.a. pauzedrankje en garderobe) van de bruto-recette afgetrokken, waarna de verdeling plaats vindt over de netto-recette. Oskam maakt hierover duidelijke afspraken met de artiesten die in Gouda optreden: “Je moet helder zijn tegenover artiesten: ‘Dit is de toegangsprijs en over dát bedrag rekenen we af.’ Het is belangrijk hier vooraf consensus over te hebben, dan zijn er achteraf geen problemen. De toegangsprijs mag niet te hoog zijn en de artiest moet ook wat kunnen verdienen. Het is leven en laten leven. Als het slecht gaat met de artiesten, gaat het ook niet goed met ons. Maar ze moeten de theaters ook iets gunnen. De komende jaren is dat zeker een aandachtspunt. We moeten veel meer samen optrekken. Grotere producenten als STAGE Entertainment gaan nu al in een veel vroeger stadium met theaters in gesprek want het produceren van grote voorstellingen wordt steeds moeilijker. Je moet met elkaar kijken hoe je het tóch mogelijk kunt maken.”

Ik zou geen directeur kunnen zijn zonder dat ik verbonden ben met wat er op het toneel gebeurt

Tips van Nel Oskam voor musici die het theater in willen

1. De kwaliteit van de voorstelling moet goed zijn.
2. Zorg dat je een goed impresariaat hebt dat je verkoopt. Zoek iemand die al ingangen/contacten heeft in het theatercircuit.
3. Wees helder over je plannen en de inhoud van wat je gaat brengen, anders kunnen wij het niet naar het publiek verkopen.
4. Zorg dat je aantrekkelijk en professioneel publiciteitsmateriaal hebt.
5. Zorg voor een goed technisch plan, een goed lichtplan en een goede eigen technicus want die kent de voorstelling het best.

Toekomstbestendig?

De Goudse Schouwburg ontvangt subsidie van de gemeente Gouda en heeft net als de meeste andere podia in Nederland te maken met bezuinigingen. Gemeenten hebben de neiging om vooral in stenen te investeren. Voor vele miljoenen worden nieuwe theaters en muzieksalen met hoge exploitatiekosten neergezet. In veel gevallen is er dan te weinig budget voor een goede programmering. Oskam heeft daar een duidelijke mening over: “De gemeente moet mogelijk maken dat een theater gezond is op alle gebieden. Dat het een gebouw is waar je je goed en fit voelt. Dat er geld is om professionele medewerkers aan te nemen. En er moet budget zijn voor een goede programmering. Want daarvoor bouw je een theater. Een theater mag niet alleen maar een prestige-object zijn. Wel vind ik dat er een beetje teveel theaters zijn in Nederland. Maar goed, dat is ons systeem. Jarenlang ging het heel goed met de theaterwereld en waren de artiesten en producenten er ook heel gelukkig mee. Maar er is verandering op komst: artiesten zijn steeds minder bereid om te reizen vanwege o.a. de files en beleving wordt voor ons publiek steeds belangrijker. Dat laatste vonden wij overigens altijd al vanzelfsprekend. Daarnaast

moet je als theater uit je vier muren stappen en verbinding leggen met je gemeente. Het theater mag tenslotte geen bastion zijn waarvan jongeren denken: ‘Daar ga ik niet naartoe’. Je moet open zijn want de jeugd heeft de toekomst.”

Is De Goudse schouwburg toekomstbestendig?

Die vraag is zeer actueel bij ons! Het is een snelle wereld en je moet mee blijven bewegen. Ik zeg altijd: behoud het goede en verander dat wat minder goed gaat... Het is een snelle wereld, er verandert zoveel. Het is vooral belangrijk dat we samen ook jonge mensen interesseren voor theater. Dat is een uitdaging die wij in elk geval blijven aangaan. Goede familievoorstellingen zijn belangrijk. Van jongs af aan moeten kinderen met blosjes op hun wangen de zaal uitstappen en denken: ‘Wat was dát mooi’. Want dat weten ze nog als ze 30 zijn en zelf kinderen hebben.

Zie je de toekomst zonnig in?

Jazeker! Waarbij gezegd moet worden dat ik het wel echt heel zorgelijk vind dat de landelijke overheid cultuur als een sluitpost gebruikt. De beste gezelschappen krijgen wel mooie beoordelingen maar geen subsidie meer. Nou, dat is absurd! Alles is op het moment aan het schuiven, maar dat geeft niet want dat brengt hopelijk ook weer iets moois!